

“Bizde hekimler mebusluğa meraklıdır”

Dr. Hikmet Uluğ

1981 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdi ve aynı fakültede nöroşirürji ihtisasını tamamladı. Epilepsi cerrahisi, nöronkoloji ve endoskopik spinal cerrahi alanlarında çalışmalar yaptı. Halen NOBİOM Grubu Direktörü olarak Medicana Bahçelievler Nörolojik Bilimler Ünitesi ve Kadıköy Şifa Ataşehir Hastanesi Omurga Merkezi'nde çalışmaktadır.

Otuz yıla yaklaşan hekimlik ve cerrahlik yaşantım, tüm meslektaşlarım gibi acı tatlı anılarla dolu geçti. Hekimlik gereği tüm meslektaşlarım gibi toplumun her katmanıya, yüzlerce değişik hasta ve hasta yakınıyla ilişki içinde oldum. Hasta ve yakınlarına tarafsız ve önyargısız davranmak, mesleğimizin olmazsa olmaz koşulu. Ancak her insan ilişkisinde olduğu gibi hekim-hasta-hasta yakını ilişkilerinde de iletişim kazaları kaçınılmaz.

Öte yandan hekimlik, yaşamımızın her anını kaplayan, hasta ve hastalıklarla uğraşmanın dışında medikal ve para medikal sürekli gelişme içinde olmayı zorunlu kılan, özveri temelli bir meslek. Otuz yılın ardından hekimliğin diğer mesleklerden farkı sorulsa sanırım “yaşamımın her anını kapsamaması” diye cevap verirdim.

Hekimlik ve uygulamalarının doğuşundan günümüzdeki durumuna evrilmesine dek yaşananlar üzerine zaman zaman sohbet ettiğim değerli araştırmacı ve yazar dostum Tanıl Bora yaklaşık üç yıl önce bir yılbaşı armağanı gönderdi. Değerli yazarlarımızdan Memduh Şevket Esendal üzerine yaptığı bir edebi araştırma sırasında Esendal'ın hekimlik üzerine değişik zamanlarda söylediklerini, küçük bir defter/kitap haline getirerek bana göndermiş. Okuduğumda çok etkilendiğimi itiraf etmeliyim. Hekimlik üzerine kimi zaman kelimelere dökmeden hissettiğim, kimi zaman tartıştığım meseleler son derece duru, sade ve akıcı biçimde ifade edilmişti. Adeta hekim olmayan birisinin

hekimlik üzerine yazdığı bir manifesto gibiydi. Hatta ilk okuduğumda tıbbiyeyi bitirirken ettiğimiz Hipokrat yemininden sonra çiçeği burnunda meslektaşlarımıza bir de bu metni okutsak diye düşündüğümü hatırlıyorum.

Çok etkilenecek okudum. Tüm meslektaşlarımla paylaşmak istedim. Elçiye zeval olmaz diyerek hayatlarını hastalarına adayan tüm meslektaşlarıma saygılarımı sunuyorum.

Hekim olacak oğluna, hekim olmayan bir yazardan öğütler...

“Bizim memlekette hekimlerin birçoğu okuryazar takımından değildiler. Bunlardan olmamalı.”

9 Mayıs 1934

“Şunu da bil ki, adam doktor olunca çok bir şey bilmiş olmaz. Hekimlik birçok bilgilerin satırbaşlarını bilmek demektir. Alt tarafları keşif olunmamış ki? Kansere tutulmamak için ne yapmalı? Hiç belli değil. Tutulunca ilacı nedir? Bilinmiyor. Mikroplar ve beden mukavemeti? Bir karanlık iş? Yalnız adamlar doktoru, biliyor sanırlar ve doktor bundan istifade ederek onları avutur! Gene ölecek olur ancak doktor da avutacağını avutur.”

Hekimliğin adam gövdesi ve onun sağlığı hakkında insanlığın neler bilmediğini öğrenmek olduğuna inan! Ancak adamın nabzını tutmak, ona bir güler yüzle bakmak, onu dinlemek bu zavallı adamlara bir büyük yardımdır.”

9 Mart 1935

“Doktor cemaatten uzak kalmaz. Dostlarını evine yemeğe, çaya çağırır, onlara biraz gramofon çalar, onlar oynasın diye evinde tavla da bulundurur ancak kendisi oynamaz. Herkesle güler yüzlü ve latifecidir ama kimse ile teklifsiz olmaz. Ata biner, ava gider, kotra kullanır, hiç olmazsa yoksul hastaları dolaşır ve okumağı da elden bırakmaz ise muhiti etrafında o yaratır.”

Bir hekim yalnız kendi mesleğine dair bir şeyler okursa, beş para etmez, dünya ile alışverişini kesmiş demektir. Hekim edebiyattan çakmalı, hele felsefeyi, sosyolojiyi ve tarihi hiç ihmal etmemelidir. Cemiyetin, bilgide yüksek bir adamı olmalıdır.”

30 Haziran 1935

“Hekim olup para kazanmak düşüncesini bırakmalı. Hekimlik bir fedakârlıktır, bir hizmet âlemidir. Her gün tehlikeler içinde yüzen bir meslektir. Kendi isteyerek, kendi okuyup hakikati araştırarak hekim olmalı. Hekim, içinde şüphe yaşayan, kendi bilgisini inkâr edebilip yenisini arayan adam olmalı.”

Hekimlikte “öküz usulü” geçmez. Öküz usulü, kafası ile dayanıp zorlamaktan ibarettir. Bir şeyde ısrar edip zorlamakla hekimlik olmaz.”

4 Ekim 1936

“Eskiden hekimlik göğüste çalışmıyordu, şimdi bir yandan ciğer işliyor, yürek işliyor, bir yandan da çalışıyorlar ve kafaya girmeye uğraşıyorlar. Bizde hekimlere bak! Rahatlaşıp, kaymak bağlamışlar! Hekimler bizde mebus olmağa meraklıdır.”

3 Mayıs 1937

"Hekim olmanın birinci şartı, üstü başı temiz ve çok nazik ve sevimli olmaktır. Kaba saba, pis, eşek hekim olmaz. Hekim, yüreği acıyan, yüzü gülen, kendisi samimi olan adamdır. Bunu herkes kendine yakıştırıp yapmalı. Açıgözlü, paragözlü hekim beş para etmez. Para kendiliğinden gelir. Az geldiği olursa, çok geldiği de olur.

Herkes az çok hekimdir, herkesin kendine göre ilaçları vardır. Herkes hekimlerle hastalıkları üzerine uzun uzun konuşmak ister. Her hasta az ya da çok yalancıdır. Adamoğlunun bu zavallılıklarını bilerek bunları hoş görmeyen hekim olamaz. Hekim bunları bilecek ve hoş görecektir ve kimsenin bilgisizliğini yüzüne vurmaz.

Bundan sonra hekimliğin şartı, baktığına eyi bakmaktır. Burada bizim eyi hekimlerimiz var. Afgan Meclis Başkanı şeker hastalığına tutuldu, eyi bir adamdır. İstedim ki bizim hekimlerden birkaçı bir yere gelsin, bir eti muayene etsinler. Bir türlü bu muayeneyi yaptıramadım. 'Hastalık şekerdir, bir sanatoryumda bakılmalı, bu Afganlılar perhiz tutmaz' dediler, durdular.

Abdülhahat Han kalktı, Alamanya'ya gitti. Bir sanatoryumda sağlık almak için Profesör Zawebbruch'un yanına gider. Hekim bakar, safra kesesinde bir ur olduğunu görür, yatırır, ameliyat yapar. Hastada şeker kalmaz, dönüp Afgan'a gelecek.(...)

Gördün mü? Bunlar hepsi doktor ama bizimkiler hastaya bakmazlar. Niçin? Şunun için ki kayıtsızdırlar ve kendilerine inanmazlar. Bir teşhis korsa o da yanlış çıkarsa deye çekinirler. Bilgisizliği kurnazlıkla atlamağa çalışırlar. Bu bir bakımdan bir tembelliktir. Bir işin üzerine düşüp çalışmadıkça, bu insanlar arasında kimse büyük olmamıştır."

14 Ekim 1937

"Bana sorarsan hekim, kitapları demektir. Arada kitapları karıştırmadıkça, yeni kitaplar alıp, işine gelen yerlerine bakmadıkça bir hekim, gene hekim olur ama köşe başı hekimi olur. Bunun için eyi ve çok derin yazılmış kitapları elde etmeğe çalışmalı. Bu bir. İkincisi, hekimin bir ihtisası olmalı, ancak bunun da bir sınırı vardır.

Bana sorarsan, diyelim ki ben hekim oldum, bakteriyolojide ihtisas yaptım. Eğer bu ihtisasla birlikte iki şeyi yapmazsam, çatlarım. Bunun birincisi çocuk doğurtamazsam, ikincisi de ufak tefek cerrahi ameliyat yapamazsam! Bir kere ben hekim olsam, iki şeye çok çalışırım: Biri teşrih, ikincisi fizyoloji.

Sen mektebi bitirdin, bir yerde asistan,

başasistan oldun, güzel. Ancak iş bu ya, Çat kazasına hükümet doktoru oldun, herifi getirdiler, kolu kırılmış, sallanıyor, ne olacak? 'Ben anlamam' mı diyeceksin? Yahut ebe apışmış, doktor istiyor. Bence hekimliğin can kurtarıcı yerleri bunlardır.

Ben hekim olsam, operatör de olsam, dâhili hastalıklara da çalışırdım. Duramazdım. Hekim olunca en kötüsü idare işlerine girmek yahut kalemde çalışmaktır. Bu olmayınca, bir gün gelir ki insan bir işin başında, bir kliniğin şefliğinde yerleşir, ancak o gün ihtisas işine genişlik verir. Ben ihtisası böyle anlıyorum. Her şeyin hekimi olan bir yerde sen ihtisasın dışı şeyleri üzerine almazsın. Ancak bu demek değildir ki bu gibi şeyleri gözden kaçırsın. İnsan yetişebildiği kadar hekimliğin her yerini okumalı, bilmeli!"

2 Mayıs 1938

"Bu hekimlikte sana iki sözüm, şu iki şeyi tutmaktır: 'Biliyorum' deye hastayı muayene etmemelik etme. Kızıp hastaya kötü muamele etme. Senden eyilik umarak gelmiş adamı incitmek olmaz, isterse yalancı ve yapmacık olsun."

20 Haziran 1942

"Doktor cemaatten uzak kalmaz. Dostlarını evine yemeğe, çaya çağırır, onlara biraz gramfon çalar, onlar oynasın deye evinde tavra da bulundurur ancak kendisi oynamaz. Herkesle güler yüzlü ve latifecidir ama kimse ile teklifsiz olmaz. Bir hekim yalnız kendi mesleğine dair bir şeyler okursa, beş para etmez, dünya ile alışverişini kesmiş demektir. Hekim edebiyattan çakmalı, hele felsefeyi, sosyolojiyi ve tarihi hiç ihmal etmemelidir. Cemiyetin, bilgide yüksek bir adamı olmalıdır."